

KLAIPĖDOS JAUNŲ ŽMONIŲ DALYVAVIMO SITUACIJOS ANALIZĖ

Analizės ataskaita | 2019

Marius Ulozas ir Nerijus Miginis

VšĮ Politikos tyrimų ir analizės institutas

Analizę parengė

VšĮ Politikos tyrimų ir analizės institutas

Atsakomybės apribojimas. Analizės rengėjai prisiima visą atsakomybę už šios analizės turinį ir rekomendacijas. Analizėje pateiktos nuomonės, išvados ir rekomendacijos nebūtinai sutampa su Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos, valstybės tarnautojų ir politikų pozicija.

Marius Ulozas

Direktorius

Nerijus Miginis

Ekspertas

POLITIKOS TYRIMŲ IR ANALIZĖS
I N S T I T U T A S

Turinys

04

Įvadas

08

Kodėl jaunimo
dalyvavimas
yra svarbus?

14

Analizės
įžvalgos

32

Rekomendacijos,
kaip skatinti jaunų
žmonių dalyvavimą
Klaipėdos mieste

Įvadas

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija užsakė atlikti Klaipėdos miesto jaunų žmonių dalyvavimo situacijos analizę ir parengti rekomendacijas, kaip skatinti jaunų žmonių dalyvavimą Klaipėdos mieste (pagal **2019 m. gegužės 23 d.** sutartį **Nr. J9-1702**). VšĮ Politikos tyrimų ir analizės institutas bendradarbiauja su savivaldybe ir joje veikiančiomis jaunimo, su jaunimu dirbančiomis organizacijomis

nuo 2016 metų rengdamas analizes, moderuodamas Klaipėdos miesto jaunimo politikos vystymo procesus.

Šios analizės tikslas – parengti gaires, kaip didinti Klaipėdos miesto patrauklumą siekiant išlaikyti esamus jaunus žmones ir pritraukti migruojančius jaunus žmones iš kitų Lietuvos savivaldybių, stiprinti Klaipėdos miesto pilietinę visuomenę, kuriant dalyvavimo tradicijas ir palaikymo sistemą.

APIE ANALIZĘ

Klaipėdos miesto jaunų žmonių dalyvavimo analizė yra taikomasis tyrimas, kurio tikslas – inicijuoti viešosios politikos pokyčius Klaipėdos miesto savivaldybės lygmeniu, pateikiant pasiūlymus, kaip tobulinti miesto jaunimo politiką ir paslaugas jaunimui. Šiai analizei netaikomi griežti akademinio tyrimo metodiniai reikalavimai. Analizę atliko jaunimo politikos praktikai, darbo su jaunimu ir jaunimo dalyvavimo srityje dirbantys 15 metų. Analizės rengėjai interpretavo surinktus duomenis bei pateikė savo ekspertinę nuomonę remdamiesi ilgamete patirtimi, įgyta dirbant ir bendradarbiaujant su Lietuvos, kitų Europos valstybių institucijomis ir organizacijomis. Analizės išvalgos, respondentų ir ekspertų siūlymai buvo tikrinami organizuojant viešas konsultacijas, papildomus interviu su Klaipėdos miesto jaunimo politikos specialistais, jaunimo

lyderiais, jaunimo organizacijų atstovais ir jaunais žmonėmis.

ANALIZĖS METODOLOGIJA

Rengiant analizę buvo vadovaujama **sisteminiu mąstymo paradigma**. Sisteminis mąstymas – tai mąstymo mokykla, daugiausia dėmesio skirianti sisteminių dalių sąveikų paieškai ir jų integravimui į visumos vaizdą. Į jaunimo dalyvavimą Klaipėdos miesto savivaldybėje buvo žiūrima kaip į veikiančią viešosios politikos modelį, kuris buvo analizuojamas jaunimo politikos, laisvalaikio užimtumo, dalyvavimo pjūviais. Laikytasi esminės teorinės prielaidos, kad vienas sistemos elementas gali turėti esminės įtakos visai sistemai, t.y. jaunimo dalyvavimui Klaipėdos mieste. Analizės duomenys buvo nagrinėti ne įprastu analizės būdu, o jungiant holistinį ir analitinį mąstymo būdus.

Tyrimo metodai

Duomenys analizei buvo renkami naudojant šiuos kokybinio tyrimo metodus:

- 1 Klaipėdos miesto savivaldybės ir nacionalinių teisės aktų, dokumentų bei vidutinės ir ilgos trukmės strateginių dokumentų analizė, įgyvendintų tyrimų analizė (angl. k. – *desk research*, antrinių šaltinių analizė);
- 2 Žvalgybinė pusiau struktūruota fokus grupė su Klaipėdos miesto jaunimo organizacijų atstovais;
- 3 Pusiau struktūruotos fokus grupės su jaunimo ir jaunimo organizacijų atstovais;
- 4 Ekspertiniai interviu su jaunimo politikos ir kitų viešosios politikos sričių, artimų jaunimui politikai, atstovais;
- 5 Kitų miestų gerųjų jaunimo dalyvavimo pavyzdžių analizė, atlikta remiantis įžvalgomis, gautomis taikant aukščiau išvardintus tyrimo metodus. Buvo išanalizuoti Kauno miesto savivaldybės Kauno – Europos kultūros sostinės 2022 programa „Kauno iššūkis“ ir Tonsberg miesto (Norvegija) jaunimo dalyvavimo struktūros bei jaunimo dalyvavimo renginiai;
- 6 Kontrolinės fokus grupės ir interviu, kurių tikslas – gauti grįžtamąjį ryšį ekspertų įžvalgoms, tikslinti iš respondentų gautą informaciją ir surinkti papildomos informacijos, pasiūlymų iš jaunų žmonių ir kitų specialistų;
- 7 Parengus analizę bus vykdomas viešas jos aptarimas su jaunimo organizacijų ir savivaldybės atstovais, kurio metu bus peržiūrimos rekomendacijos jaunimo dalyvavimo Klaipėdos miesto savivaldybėje gerinimui ir bus teikiami praktiniai siūlymai dėl rekomendacijų įgyvendinimo. Aptarimas planuojamas 2020 metų sausio mėn.

ANALIZĖS DALYVIAI IR EIGA

2019 metų birželio mėn. buvo konkretinama analizės metodika ir atliekama teisės aktų ir dokumentų analizė. Liepos mėn. buvo suorganizuota žvalgomoji pusiau struktūruota fokus grupė ir atlikti žvalgomieji interviu. Rugsėjo ir spalio mėn. buvo vykdomos fokus grupės su jaunais žmonėmis, ekspertiniai interviu. Buvo suorganizuotos 5 fokus grupės,

kuriose dalyvavimo 43 jauni žmonės, jaunimo organizacijų atstovai. Taip pat buvo atlikti 6 ekspertiniai interviu. Lapkričio – gruodžio mėn. buvo rengiama analizės ataskaita, interpretuojami duomenys bei rengiamos rekomendacijos.

Duomenys buvo renkami susitikimų metu, 2 interviu buvo atliekami telefonu. Duomenys nebuvo transkribuojami. Transkripcijos prie analizės ataskaitos nepridedamos.

Kodėl jaunimo dalyvavimas yra svarbus?

Verta prisiminti vieną iš jaunimo politikos tikslų¹ – sudaryti palankias sąlygas formuotis jauno žmogaus asmenybei bei padėti jam sėkmingai integruotis į visuomenę. Siekiama jauno žmogaus sąmoningumo, aktyvumo, kūrybiškumo, savarankiškumo bei gebėjimo priimti atsakomybę už savo veiksmus. Jaunimo dalyvavimas – svarbi sąlyga šiems tikslams pasiekti. Ji įtvirtinta Jaunimo politikos

pagrindų įstatyme, kuriame teigiama, kad „su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jaunimui dalyvaujant“. Tuo tarpu savivaldos, savarankiškumo ir savanoriškumo principai suprantami kaip jaunimo savanoriškas veiklos sričių pasirinkimas, tikslų formulavimas, aktyvus dalyvavimas ir atsakomybės už tikslų vykdymą prisiėmimas, nustatant veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą ir įvertinimą.

1

Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. Valstybės žinios, 2003, Nr. 119-5406.

JAUNIMO DALYVAVIMAS REIKŠMINGAS, NES TAI:

- padeda jaunimo politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms suvokti realius jaunimo poreikius ir situaciją;
- lavina jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų įgūdžius, padedančius efektyviai dirbti su jaunimu;
- priimant sprendimus, susijusius su jaunais žmonėmis, privaloma įtraukti jaunus žmones, todėl jaunimo dalyvavimas sprendimų priėmimo procesą daro labiau teisėtą (legitimų);
- pasiūlo naujų idėjų vietas ir regioninėms problemoms spręsti;
- padeda jaunimo politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms įžvelgti jaunų žmonių talentus ir potencialą;
- padeda jaunimui suvokti, kaip veikia demokratija ir kaip joje gali dalyvauti;
- teigiamai keičia jaunų žmonių gyvenimus;
- padeda išgirsti jaunimą;
- skatina jaunimą lavinti naujus įgūdžius ir įgauti daugiau

pasitikėjimo savimi;

- sudaro erdvę jaunimui panaudoti savo talentus ir sugebėjimus visos bendruomenės ar organizacijos labui.

JAUNO ŽMOGAUS AMŽIAUS TARPSNIO PROBLEMATIKA

Jaunimo socialinė grupė apibrėžiama Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme ir kituose teisės aktuose, kaip asmenys nuo 14 iki 29 metų amžiaus. Strateginiuose dokumentuose numatomos priemonės dažnai žvelgia į šią socialinę grupę kaip į homogenišką, nors ji yra itin heterogeniška, apimanti mokinius, studentus, dirbančiuosius, jaunas šeimas, jaunuolius su negalia ir kt.

Analizuojant jaunų žmonių elgesio sociologinius pokyčius iš kartų perspektyvos, pastebimi labai dideli elgesio pokyčiai, kurie turi įtakos dalyvavimo kultūrai, keičiasi šios amžiaus grupės motyvacijos faktoriai, lūkesčiai. Žinant, kad esamos jaunimo dalyvavimo struktūros buvo kuriamos apie 2000 – 2004 metus, jos nebūtinai atitinka šių dienų jaunimo poreikius ir interesus. Rengdami šią analizę, ekspertai turėjo atsižvelgti į šį aspektą interpretuodami surinktus duomenis ir teikdami pasiūlymus.

JAUNIMO POLITIKOS IR TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO PROBLEMATIKA

Išskirtinis jaunimo politikos bruožas tas, kad ši viešosios politikos sritis yra integruota, nes jaunimo problematika ir jaunimas, kaip tikslo grupė, domina tiek šeimos, tiek darbo ir užimtumo, tiek socialinės rūpybos bei kitas viešosios politikos sritis. Analizuodami jaunimo dalyvavimą Klaipėdos miesto savivaldybėje ekspertai žvelgė integruotai, nes politiniai prioritetai ir teritorinis priklausomumas jungia skirtingas sritis. Ši analizė žvelgia už tradicinių jaunimo politikos ribų.

Kokybiškam jaunimo politikos įgyvendinimui svarbus tarpžinybinis bendradarbiavimas tiek vietos lygmeniu (tarp savivaldybės, institucijų, nevyriausybių organizacijų ir verslo įmonių), tiek su nacionalinio lygmens institucijomis ir organizacijomis. Klaipėdos miesto savivaldybės atveju taip pat svarbus tarptautinis bendradarbiavimas, nes Klaipėda bus Europos jaunimo sostinė 2021 metais, todėl svarbu aptarti ir tarptautinio bendradarbiavimo svarbą, žvelgti į europinės jaunimo politikos kontekstą bei jaunimo sostinės sukuriamą pridėtinę vertę, galimybes ir papildomus iššūkius.

ANALIZĖS DUOMENŲ INTERPRETAVIMAS IR PATEIKIMAS

Tyrimo duomenys yra pateikiami tyrėjo terminais. Duomenys buvo nagrinėjami induktyviai, netaikant iš anksto numatytų kategorijų. Analizės metu duomenys suskaidyti į prasminius vienetus, juos koduojant ir pasižymint esmines mintis. Vėliau vyko empirinis kategorijų aprašymas, kurio metu buvo išryškintos pagrindinės analizės įžvalgos. Įžvalgos buvo pateikiamos ir kategorizuojamos pagal pasirinktą jaunimo dalyvavimo teoriją.

TEORINIAI JAUNIMO DALYVAVO MODELIAI

Analizės duomenims apibendrinti buvo pasirinktas RMSOS (angl. k. *rights, means, space, opportunity, support*) jaunimo dalyvavimo modelis (šaltinis: Z. Gozdzik-Ormel, 2003). Europos Tarybos vietos ir regioninės valdžios kongresas 2003 metais priėmė „Peržiūrėtą Europos chartiją dėl jaunimo dalyvavimo vietos ir regioniniame gyvenime“. Šiam kongresui priklauso ir Lietuvos savivaldybių atstovai.

Šis teorinis modelis pateikia kokybės kriterijus vertinti jaunimo dalyvavimo situaciją bei parengti rekomendacijas, kaip plėsti jaunimo dalyvavimą Klaipėdos miesto savivaldybėje.

Analizės įžvalgos

RMSOS MODELIS

Esama ne vienos jaunimo dalyvavimo sampratos ir tradicijos. Jaunimo dalyvavimas gali būti suprantamas kaip viena iš demokratinių teisių, jaunimo aktyvumas vienoje ar kitoje veikloje, taip pat kaip jaunimo ir suaugusiųjų partnerystės forma, kada tariamasi dėl tikslų, siekių, vaidmenų, atsakomybių, sprendimų.

„Jaunimo dalyvavimas ir aktyvus pilietiškumas yra teisės, priemonių, erdvės ir galimybės turėjimas ir, esant reikalui, palaikymas dalyvaujant sprendimų priėmimo. Tai yra įsitraukimas į veiklą siekiant prisidėti prie geresnės

visuomenės kūrimo“.² Dažniausiai jaunimo dalyvavimas apima šias sritis: ekonominį dalyvavimą, susijusį su užimtumu ir profesine veikla, ekonominiu vystymusi, stabilios ekonominės visuomenės, regiono ar jaunimo, kaip grupės, situacijos vystymu; politinį dalyvavimą, susijusį su vykdomąja valdžia, viešąja politika, išteklių paskirstymu ir kt.; socialinį dalyvavimą, apimantį įsitraukimą į vietinės bendruomenės gyvenimą, dėmesio atkreipimą į vietos problemas; kultūrinį dalyvavimą, susijusį su skirtingomis meno ir išraiškos formomis.

2

The revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, 2003.

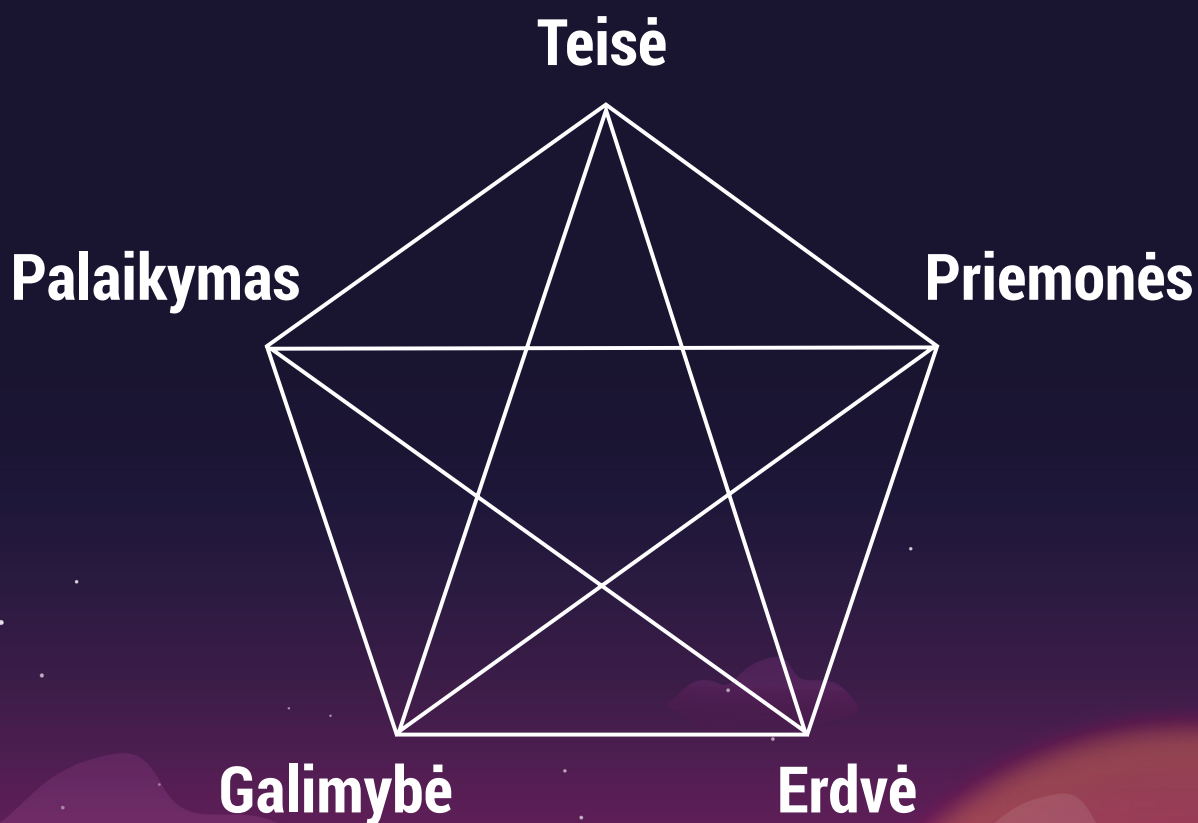

RMSOS modelis grindžiamas penkiais pamatiniais kriterijais, kurie padeda užtikrinti jaunimo dalyvavimą: teisės, priemonės, erdvė, galimybė ir palaikymas. Reikšmingas jaunimo dalyvavimas gali vykti tik sukūrus sąlygas ir visiems dalyviams paskyrus atsakomybę. Minėtos palaikymo priemonės yra glaudžiai susijusios tarpusavyje ir visos yra būtinos,

kad jaunimas galėtų dalyvauti juos dominančioje veikloje ar jiems aktualių sprendimų priėmimo procese.

Šis požiūris į jaunimo dalyvavimą padeda užtikrinti jaunų žmonių įsitraukimą įvairiais lygmenimis, nuo jaunimo projektų įgyvendinimo ir jaunimo organizacijų kūrimo iki jaunimo atstovavimo priimant politinius sprendimus.

Schema nr. 1 „RMSOS požiūris į jaunimo dalyvavimą“
(šaltinis: Z. Gozdzik-Ormel „Tark savo žodį“)

JAUNIMO TEISĖ DALYVAUTI

Jauni žmonės turi įstatymų suteiktą teisinį pagrindą dalyvauti politikos formavimo ir įgyvendinimo procese, vykdyti jaunimo iniciatyvas, savanoriauti ir įsitraukti į pilietinę veiklą. Šios teisės yra apibrėžtos Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (toliau – JPPĮ) ir yra glaudžiai susijusios su dalyvavimo teisėmis, apibrėžtomis Lietuvos Respublikos teisės aktuose. JPPĮ numato ne tik tai, jog jauni žmonės gali dalyvauti sprendimo procese, bet ir tai, kad su jais reikia konsultuotis dėl klausimų ir veiksmų, kurie tiesiogiai juos veikia. Jauni žmonės turi būti skatinami naudotis dalyvavimo teisėmis. Dalyvavimas suprantamas ne tik kaip balsavimas ar dalyvavimas konsultacijose, bet ir probleminių klausimų kėlimas, priemonių kūrimas ir veiklų inicijavimas. Taip pat ir dalyvavimas skirtingose visuomenės gyvenimo srityse – ne tik pilietinėje ir politinėje, bet ir kultūrinėje, ekonominėje, socialinėje.

ĮŽVALGOS IŠ ANALIZĖS

Klaipėdos miesto savivaldybėje gyvenantys jauni žmonės turi teisę ir ja naudojasi dalyvaudami skirtingose

sirtyse: sporto, meninėje, politinėje, švietimo, visuomeninėje ir kitose. Klaipėdos miesto savivaldybė yra miesto savivaldybė, kurioje yra visos galimybės dalyvauti, išreikšti save, yra daug įvairios infrastruktūros. Egzistuoja nemokamos dalyvavimo galimybės bei daug komercinių galimybių.

Fokus grupės ir interviu duomenys koreliuoja su jaunų žmonių socialinio elgesio tendencijomis, stebimomis europiniuose ir nacionaliniuose tyrimuose, kad jauni žmonės:

- Išlieka mažiausiai aktyviai rinkimuose balsuojanti socialinė grupė, nors jaunų žmonių aktyvumas;
- Vis mažiau jaunuolių prisijungia prie jaunimo organizacijų, politinių partijų;
- Jauni žmonės aktyviai savanoriauja, daugiau nei pusė Lietuvos jaunuolių turi savanorystės patirties;
- Jauni žmonės daugiau savanoriauja renginiuose, akcijose ir judėjimuose, kuriose nėra ilgalaikio įsipareigojimo;
- 0,2 stojamojo balo už savanorystę labai motyvuoja jaunuolius domėtis savanorystės galimybėmis. Tai demonstruoja, kad jauni žmonės nori aiškumo, ką iš dalyvavimo gali gauti, kokie jiems nauda;

- Analizuojant jaunimo dalyvavimo kultūrą pastebimas didelis jaunimo organizacijų susitelkimas į renginius ir narių laisvalaikio įvairovę. Tai kyla iš jaunų žmonių poreikių ir interesų, polinkio neįsipareigoti organizacijoms, ilgalaikiams procesams ir noro greitai pasiekti rezultatą.
- Išryškėjo įdomus jaunuolių požiūris į estetiką: informavimo priemonės (pvz., plakatai, interneto puslapiai ir kt.) turi būti patrauklūs, kad sudomintų;
- Klaipėdos miesto mokyklos turi mokinių savivaldas, veikia Lietuvos moksleivių sąjunga (LMS), bet ne visų mokyklų savivaldos įsitraukia į LMS veiklas. Puoselėjant dalyvavimo kultūrą svarbu mokyklas apjungti bendroms veikloms ir projektams – tokiems kaip, pvz., Svajonių komandos projektas (angl. k. Dreams and Teams), įgyvendinamas Tautinio Olimpino komiteto.

PRIEMONĖS, REIKALINGOS JAUNIMUI DALYVAUTI

RMSOS modelio elementas yra dvejopas: svarbu suteikti reikalingus resursus ir priemones. Viena vertus, reikalingas struktūrų, per kurias jauni žmonės dalyvautų, palaikymas, t. y. NVO finansavimo mechanizmų egzistavimas. Kita vertus, nepatenkinus bazinių jauno žmogaus poreikių, tokių kaip būstas, išsilavinimas, maistas ir transportas, jo dalyvavimas yra neįmanomas, nes savo laiką jaunas žmogus turės skirti poreikiams tenkinti, o ne dalyvauti politikos formavimo ar įgyvendinimo procese. Siekiant platesnės įtraukties, reikia užtikrinti, kad pagrindiniai poreikiai būtų patenkinti: suteikiama pakankama socialinė apsauga, švietimas, būstas, sveikatos priežiūra, transportas ir prieiga prie technologijų.

IŽVALGOS IŠ ANALIZĖS

Struktūros jaunų žmonių dalyvavimui Klaipėdos mieste veikia: yra moksleivių savivaldos, veikia moksleivių sąjunga, studentų atstovybės. Efektyviai veikia apskritasis stalas (KLAS). Savivaldybės jaunimo reikalų taryba yra perrenkama, joje dirba KLAS deleguoti jaunimo atstovai. Jaunimo atstovai įtraukiami į darbo grupes, komisijas. Tradicinės Lietuvos jaunimo politikos

struktūros Klaipėdos mieste veikia.

Džiugu, kad Klaipėda turi ambicingų tikslų ir pasiekimų jaunimo politikos srityje – miestas įgijo Europos jaunimo sostinės 2021 statusą. Visgi šios programos poveikis jaunimo dalyvavimui Klaipėdos mieste yra dvejopas. Remiantis interviu: programos valdyme jaunų žmonių dalyvavimo principas yra neišlaikytas.

Darbas su jaunimu, kaip priemonė dalyvauti, bet ne erdvė. Klaipėda šiuo aspektu lenkia Kauno miestą, nes darbo su jaunimu funkciją vykdo savivaldybė. Veikia jaunimo centras, teikiamos darbo su jaunimu paslaugos. Kita vertus, atsižvelgiant į jaunų žmonių skaičių Klaipėdos mieste, šių paslaugų apimtį reikėtų didinti nuo 5 iki 10 kartų.

Klaipėdos miesto savivaldybė skiria finansinius resursus jaunimo politikos įgyvendinimui: finansuojami jaunimo projektai, skiriamos dalyvavimą ir mokymąsi skatinančios stipendijos, perkamos paslaugos iš jaunimo organizacijų (Jaunimo savanorišką veiklą organizuojančių organizacijų veikla – SVO).

Klaipėda yra akademinis miestas, kuris pasižymi akademinio jaunimo dalyvavimu, veikiančiomis dalyvavimo struktūromis ir iš to atsirandančiomis galimybėmis bei iššūkiais. Interviu dalyviai įvardino: dalyvavimas universitete dažnai gali pasibaigti tik universiteto sienomis, jauni žmonės nemato prasmės įsitraukti į kitą veiklą, naudotis galimybėmis.

EKONOMINIS DALYVAVIMAS

Klaipėda yra didmiestis, uostas, kuriame veikia daug įmonių, pramonės ir paslaugų. Jaunimo nedarbo lygis artimas šalies vidurkiui (Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos savivaldybių duomenų bazės 2018 m. duomenimis, Klaipėdos m. vidurkis siekia 5,3 proc., šalies vidurkis 5,1 proc.). Fokus grupių metu su jaunais žmonėmis aptariant jų pajamas ir išlaidas pasitvirtina prielaida, kad Klaipėdos miesto jaunuolių ekonominė galia yra didesnė nei kitų šalies miestų ir miestelių. Tai turi tiesioginės įtakos

jaunuolių dalyvavimui, jų turimoms galimybėms ir pasirinkimams. Ekonominis dalyvavimas ir jaunų žmonių verslumas bei jo skatinimas yra puikiai vykdomas Klaipėdos mieste – veikia Verslios Lietuvos programos, bendradarbystės erdvės, organizuojami akseleratoriai, skiriamas finansavimas. Šis aspektas galėtų būti stiprinamas geriau informuojant jaunuolius apie jau egzistuojančias galimybes.

Klaipėda tampa traukos centru laisvai samdomiems specialistams, kurie gali dirbti iš bet kurios pasaulio vietos, įgyvendinama „workation“ programa.

Transportas Klaipėdos mieste yra

įvairus ir prieinamas jaunuoliams.

Fokus grupių metu jauni žmonės vienu esminių iššūkių įvardijo būsto prieinamumą ir galimybę įsigyti būstą. Klaipėdos mieste būsto kainų vidurkiai nežymiai didesnis nei Kaune, jaunos Klaipėdiečių šeimos negali pretenduoti į valstybinę būsto paramą.

Jaunimo organizacijų palaikymas suteikiant organizacines ir kitas reikiamas priemones. KLAS turi įvairios įrangos, reikalingos mokymams, konferencijoms ir renginiams. Šia įranga organizacija dalinasi su savo organizacijomis narėmis. Tai puikus pavyzdys, kurį galima plėtoti. Didinant turimų resursų bazę ir priskiriant KLAS jaunimo organizacijų resursų centro funkciją.

SVARBU ATSIŽVELGTI Į ESMINES DILEMAS, ĮVARDINTAS DISKUTUOJANT APIE JAUNIMO DALYVAVIMĄ KLAIPĖDOS MIESTE

Didėjanti jaunuolių ekonominė galia turi tiesioginės įtakos jaunų žmonių dalyvavimui ir įsitraukimui. Jaunuoliai daugiau dėmesio skiria pramogoms ir laisvalaikiui, deda mažiau pastangų ieškodami galimybių.

Veikiant jaunimo politikos įgyvendinimo priemonėms ir struktūroms, norisi kad jos būtų efektyviai ir profesionaliai išnaudojamos. Todėl kyla poreikis profesionalioms jaunimo organizacijoms, kurios turėtų

profesionalių darbuotojų. Tuo tarpu tradiciškai dalyvavimo kultūra Lietuvoje per 30 metų remiasi savanoriško dalyvavimo principu. Taip kyla vertybinis konfliktas. Įvardinus, kaip ši dilema turėtų būti sprendžiama arba kokia kryptimi bus vystoma Klaipėdos savivaldybės jaunimo politika, bus dedama kryptis jaunimo dalyvavimui.

Akademinio jaunimo dalyvavimo problema. Kaip stipriau įtraukti studentus į jaunimo politikos įgyvendinimą ir formavimą?

Klaipėdos miesto savivaldybė susiduria su unikaliu iššūkiu, kuris nebūdingas Vilniaus ir Kauno miestams. Šią dilemą galima įvardinti taip: išvykstantys talentai, atvykstantys talentai, pasiliekančios talentai, keliaujantys talentai. Fokus grupių su jaunais žmonėmis metu buvo pastebėtas ryškus polinkis studijoms rinktis kitus Lietuvos miestus, tai rodo ir anksčiau atlikti statistiniai Klaipėdos jaunimo tyrimai. Klaipėdos miesto savivaldybei reikia įvardinti, į kurias tikslo grupes yra fokusuojamasi ir įsitikinti, ar kaž kurios tikslo grupės nėra praleidžiamos.

ERDVĖS JAUNIMUI DALYVAUTI

Suteikiama erdvė jauniems žmonėms dalyvauti. Viena vertus, tai reiškia, kad jauni žmonės turi fizinę erdvę, kur gali susitikti, praleisti laiką arba organizuoti savo veiklą. Kita vertus, šis elementas aprėpia ir erdvę plačiaja prasme, t. y. institucinės sistemos sukuria jaunimui galimybes dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Praktiškai tai reiškia sudaryti sąlygas, kad jaunų žmonių nuomonės, rekomendacijos ir išvados turėtų tiesioginės įtakos priimamiems sprendimams.

IŽVALGOS IŠ ANALIZĖS

Jauni žmonės ir ekspertai pabrėžia fizinių erdvių prieinamo visą parą poreikį. Tai aprėpia tiek paslaugų prieinamumą, kurį tradiciškai užtikrina verslas, tiek erdves mokymuisi, kaip, pvz., bibliotekos, veikiančios per naktį. Nors respondentai įvardija ir šio klausimo sudėtingumą, nes nėra centralizuotos universiteto bibliotekos, jos veikia tik fakultetuose.

Klaipėdos mieste veikia įvairios bendradarbiystės erdvės, tokios kaip „Kultūros fabrikas“, „Qtime“, „Light-house“, Mokslo ir technologijų parkas. Tai puikios erdvės motyvuotam jaunimui plėtoti ir realizuoti savo kūrybines, verslo idėjas.

Taip pat šios erdvės puikiai pritraukia talentus (<https://www.workationklaipeda.lt/>). Jaunimo organizacijų atstovai įvardina poreikį taip pat turėti savo bendradarbiystės erdvę.

Darbas su jaunimu ir darbas su jaunimu gatvėje, kaip erdvė jaunimui susitikti ir būti išgirstiems. Jaunimo darbuotojas jaunimo dalyvavimo sistemoje yra tarpininkas tarp politikų ir jaunų žmonių, turinčių mažiau galimybių. Jei aktyvūs jaunuoliai gali naudotis tradicinėmis jaunimo dalyvavimo struktūromis, tai mažiau galimybių turintys, atskirtį patiriantys ir nusikalsti linkę jaunuoliai šiomis formomis nesinaudoja. Todėl yra reikalingos erdvės, kur šie jaunuoliai galėtų rinktis, jaustųsi saugiai ir atvirai jaunimo darbuotojui komunikuotų savo problemas, poreikius ir interesus. Naujausios akademiniai tyrimų metodologinės tendencijos Europoje yra etnografinis, pasakojamasis tyrimų metodas. Kas darbo su jaunimu praktikoje yra refleksijos, jaunimo darbuotojų veiklos ataskaitos, jaunuolių istorijos perpasakojimas. Darbui su jaunimu Klaipėdos mieste turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys. Ypatingas šios jaunimo politikos priemonės pasiekimas – rusakalbių jaunų žmonių įtraukimas.

Jauni žmonės įvardina veiklų stygių gyvenamojoje aplinkoje bei pastebi veiklų koncentraciją Klaipėdos miesto centre.

Įvardijamas poreikis tolygesniam veiklų geografiniam pasiskirstymui.

Apklausiant jaunimo politikos ekspertus buvo įvardinta, kad jauni žmonės gali dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, su jais yra konsultuojamasi, bet ne visada ir ne visais klausimais. Į ekonominį planavimą, strateginį planavimą jaunų žmonių atstovai yra neįtraukiami. Nors yra daug teigiamų pavyzdžių, pvz., „Choose Klaipėda“ prekės ženklo kūrimas.

Klaipėdos mieste organizuojami jaunimo forumai. Tai puiki platforma burti miesto jaunimą ir išgirsti jų balsą. Bet šis renginys yra pristatomojo, o ne diskusinio formato. Šio forumo formato keitimas pritaikant jį informacijos surinkimui ir idėjų kūrimui galėtų būti puiki platforma jaunimo balsui išgirsti, dialogui tarp politikų, verslininkų ir jaunuolių plėtoti.

„Choose Klaipėda“ ambasadoriai. Ši iniciatyva gali prisidėti prie ambicingos miesto idėjos jaunimo srityje įgyvendinimo. Kvietimas jungtis prie ambasadorių neatstovaujant interesų grupei, politiniam judėjimui ar organizacijai atitinka sociologines jaunų žmonių elgesio tendencijas. Jauni žmonės linkę aktyviai dalyvauti palaikant vertybiškai artimą idėją, dalyvauti epizodiškai ir vengia ilgalaikių įsipareigojimų.

GALIMYBĖ JAUNIEMS ŽMONĖMS DALYVAUTI

Suteikiama galimybė dalyvauti. Pirmiausia užtikrinant jaunų žmonių dalyvavimą turi būti teikiama pakankamai informacijos. Pavyzdžiui, jauni žmonės turi turėti lengvą prieigą prie informacijos, kaip įsitraukti į sprendimų priėmimo veiklą, kur ir kokios galimybės egzistuoja. Antra, sprendimo priėmimo struktūros, konsultacijų procesai ir priemonės turi būti pritaikyti jaunimui. Šie procesai organizuojami taip, kad jauni žmonės suprastų ir galėtų įsitraukti. Pavyzdžiui, su jaunimu susiję klausimai sprendžiami jiems tinkamu metu – po pamokų, kad jauni žmonės galėtų dalyvauti. Elektroniniai klausimynai platinami jaunimui patraukliuose socialiniuose tinkluose, skiriama pakankamai laiko atsakyti.

ĮŽVALGOS IŠ ANALIZĖS

Sisteminant analizės duomenis, fokus grupių rezultatus ir ekspertinius interviu galima teigti, kad šį dalyvavimo aspektą, RMSOS modelio dalį, labiausiai reikia stiprinti.

Jauni žmonės nesugeba apdoroti gaunamo informacijos srauto, negeba

ieškoti informacijos, yra jos persisotinę, turi labai daug galimybių ir alternatyvų, bendravimas socialiniuose tinkluose atima daug laiko. Dėl šių priežasčių jauni žmonės menčiau dalyvauja tradicinėse veiklose ir tradicinėse dalyvavimo struktūrose.

Klaipėdos miesto savivaldybėje gerai veikia jaunimo dalyvavimo sistema. Tik sistemos priemonės ir informavimo būdai yra nepatrauklūs dabartiniams jauniems žmonėms. Dilema iš dalies kyla iš to, kad priemonės ir dalyvavimo formos buvo kuriamos 2000 – 2006 metais, prieš socialinių tinklų atsiradimą ir kai dalis dabartinių jaunų žmonių dar net nebuvo gimę.

2019 metų duomenimis, Klaipėdos miesto savivaldybėje veikia 3 Eurodesk informaciniai partneriai, bet ekspertai

įvardina didelį poreikį profesionalaus jaunimo informavimo centro atsiradimui.

Kontrolinių fokus grupių ir interviu metu buvo įvardinta, kad galimos jaunimo informavimo priemonės galėtų būti vaizdo tinklaraščiai (angl. k. vlog), informacinės platformos (pvz., „Cities of Learning“). Siekiant pritraukti jaunimo dėmesį, svarbu naudoti jaunimui patrauklų dizainą ir pateikti aktualų ir naudingą turinį. Reikalingi nauji renginių ir konsultacijų formatai: diskusijos, hakatonai, fokus grupės, interaktyvios konferencijos pasitelkiant technologijas.

Jaunimo politika Klaipėdoje yra vystoma sistemingai – reguliariai rengiami jaunimo tyrimai, į strategijų rengimą įtraukiami jauni žmonės ir su jaunimu dirbantys asmenys.

JAUNIMO PALAIKYMAS

Jaunimui suteikiamas reikalingas konsultacinis palaikymas. Jauni žmonės turi galimybes ir yra kūrybingi, bet be būtinos paramos jų dalyvavimas negali būti visavertis. Jauniems žmonėms turi būti prieinamos įvairios paramos formos. Pavyzdžiui, egzistuojanti institucinė parama įvairiais lygmenimis, informavimas ir konsultavimas, prieinamas internete, finansinė parama, teikiamas moralinis palaikymas. Jauni žmonės turi turėti prieigą prie moralinės paramos ir konsultavimo, teikiamo suaugusio, nešališko asmens, pavyzdžiui, jaunimo darbuotojo, mokytojo ar kito specialisto, turinčio reikiamą patirtį ir žinių. Ypač svarbu suteikti jauniems žmonėms dalyvauti reikiamas kompetencijas mokymų ir kitų ugdomųjų veiklų metu. Galiausiai institucijos ar bendruomenės turi palaikyti ir pripažinti jaunimo dalyvavimo svarbą, vertinti jų indėlį visuomenės labui.

Siekiant, kad jauni žmonės dalyvautų esamose jaunimo politikos sistemose ar tradicinėse viešojo valdymo struktūrose, jie turi būti tam ruošiami.

Jaunuoliams reikalingos kompetencijos ir palaikymas. Šis procesas nėra baigtinis. Tokia programa turėtų būti vystoma ir įgyvendinama kasmet, nes jaunimo politikai būdinga didelė jaunų žmonių kaita. Taip pat jaunuoliams būdingos panašios problemos ir interesai, kurie yra nulemiami amžiaus specifikos.

Jauni žmonės dalyvavimo kliūtimis įvardija mokyklą ir šeimą, kurios stokoja supratimo apie pridėtinę įsitraukimo į jaunimo politiką ir savanorystę naudą. Svarbu sistemingai ieškoti, kaip padidinti dalyvavimo vertės suvokimą plačiojoje visuomenėje ir artimiausioje jaunuolio aplinkoje. Kontrolinių fokus grupių metu buvo įvardinta, kad lygiagrečiai turėtų būti dirbama regioninio identiteto tema. Geras pavyzdys, kurį įvardijo ekspertai, kad 0,2 stojamojo balo už savanorystę labai domina jaunuolius ir motyvuoja juos įsitraukti. Nes šiuo konkrečiu atveju realiai suvokiama konkreti asmeninė nauda.

Siekiant didinti jaunuolių palaikymą svarbu užtikrinti administracinį jaunimo organizacijų palaikymą. Nes tik instituciškai stiprios organizacijos galės pasiruošti besikeičiam jaunimo dalyvavimo kontekstui.

Jaunimo informavimo poreikis aptartas kituose šios analizės skyriuose.

RUSAKALBIŲ JAUNUOLIŲ DALYVAVIMAS KLAIPĖDOS MIESTE

Rengiant analizę buvo suorganizuota 1 fokus grupė su rusakalbiais jaunuoliais, kurie lankosi atvirajame centre. Kaip esminiai dalyvavimo barjerai buvo įvardinti informacijos stoka apie esamas galimybes, sunkumai bendrauti lietuvių kalba. Diskutuojant apie dalyvavimo galimybes mokykloje, sportinę, meninę, kūrybinę veiklą, buvo įvardijama, kad šių galimybių yra daug.

Rusakalbiai klaipėdiečiai įvardijo, kad nori daugiau veiklų savo gyvenamojoje aplinkoje (savo rajone) ir su draugais. Kalbėdami apie veiklų pasiūlą jie įvardijo ir aktyvų Rusijos Federacijos konsulato vaidmenį sukuriant dalyvavimo galimybes.

Įdomu, kad rusakalbių klaipėdiečių požiūris į gyvenimą baigus mokyklą skiriasi nuo jų bendraamžių. Galima teigti, kad rusakalbiai jaunuoliai labiau save sieja su Klaipėdos miestu, nes jie savo ateitį mato Klaipėdoje arba įvardija, kad jiems nėra svarbu, kur kitur gyventi ateityje, tuo tarpu lietuviškai kalbantys jaunuoliai savo ateities nemato Klaipėdoje, nes, pasak jų, Vilniuje, Kaune arba užsienyje yra daugiau

galimybių. Rusakalbiai jaunuoliai turi stiprų regioninį identitetą.

Šios fokus grupės dalyviai taip pat įvardijo, kad aktyviau į veiklas padėtų įsitraukti informacija ir renginiai rusų kalba, galimybė dalyvauti su draugais. Informaciją norėtų gauti per socialinius tinklus, mokykloje.

KLAIPĖDOS – EUROPOS JAUNIMO SOSTINĖS 2021 STATUSO KELIAMAS IŠŠŪKIS

Europos jaunimo sostinė – tai ambicingas tikslas, bendra idėja, kuri suvienijo Klaipėdos jaunimo organizacijas 2 metus pretenduojant į šį titulą. Bet kiekviena naujovė sukuria naujus iššūkius. Klaipėdos jaunimo dalyvavimo kultūrai būdinga jaunuolių kaita. Dabar į veiklas įsitraukiantys jaunuoliai nežino, kaip ir kodėl vykdoma jaunimo sostinės programa, jiems sudėtinga suvokti, kodėl jie turėtų įsitraukti į šias veiklas. Ekspertinio interviu metu buvo įvardinta, kad susiduriama su iššūkiais administruojant programą, užtikrinant jaunų žmonių įsitraukimą į sprendimų priėmimą bei užtikrinant sukurtų programų ir veiklų išliekamąją vertę po 2021 metų.

KLAS FENOMENAS

Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ (KLAS) veikia virš 20 metų ir yra vienas iš stipriausių „stalų“ Lietuvoje šiuo metu. Organizacija kryptingai dirba Klaipėdos mieste atstovaudama ir vienydama organizacijas.

KLAS padeda jaunimo organizacijoms: suteikia įrangą, globoja neformalias grupes, konsultuoja organizacijas administraciniais, projektų ir organizacijos valdymo, finansinės apskaitos klausimais.

Organizacija kryptingai bendradarbiauja su savivaldybe, yra įsitraukusi į strategijos 2021–2030 metams rengimo darbo grupes, prisideda prie savivaldybės tarptautinio bendradarbiavimo, teikia paslaugas.

KLAS sėkmingai vykdo nacionalinės savanorystės programą, viena iš to priešasčių – organizacija yra matoma ir atpažįstama jaunų žmonių.

Gerasis pavyzdys KLAS veikloje yra Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacijos (KLKJO) įsitraukimas ir dalyvavimas veiklose. Tai ekspertinė patirtis, kuria galima remtis galvojant apie efektyvesnį jaunų žmonių su negalia įtraukimą.

KLAS nariai įvardija interesą dalyvauti mobilumo projektuose ir mato prasmę tarptautiniame bendradarbiavime. Tai galėtų būti papildoma veiklos kryptis.

KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖ

Klaipėdos mieste veikia stiprios bendruomenių organizacijos. Stiprinant jaunimo dalyvavimą ir tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimą svarbu jaunimo organizacijoms bendradarbiauti ir kartu įsitraukti į veiklas, inicijuoti bendras diskusijas.

Klaipėdos miesto savivaldybė turi biudžeto eilutę, skirtą jaunimo dalyvavimui tarptautinėse veiklose (pvz. konferencijose). Tai labai sveikintina praktika, kuri turėtų būti išlaikyta, plėtojama ir kurios žinomumas tarp jaunų žmonių turėtų būti stiprinamas.

Puikiai veikia miesto stipendijų programos: stojantiems, baigusiems ir apie Klaipėdos miestą baigiamuosius darbus rašantiems studentams.

Viena prioritetinių sričių kalbant apie jaunimo dalyvavimą yra politinis jaunuolių raštingumas ir dalyvavimas – Klaipėdiečiai mažiausiai aktyvūs rinkimuose visoje Lietuvoje.

Rekomendacijos, kaip skatinti jaunų žmonių dalyvavimą Klaipėdos mieste

Jaunimo dalyvavimas – tai bendradarbiavimas tarp suaugusiųjų (bendruomenės lyderių, sprendimų priėmėjų, politikų ir kitų) ir jaunų žmonių. Bendradarbiaujant sujungiama suaugusiųjų turima patirtis, žinios bei jaunų žmonių talentai, naujoviškos idėjos, geriau atliepami jauno žmogaus poreikiai, efektyviau sprendžiamos problemos. Bendradarbiaujant svarbu suvokti darbo kartu tikslą, savo ir kitų lūkesčius, kokios pagalbos tikimasi iš šalies ir vieni iš kitų, kaip vyks bendradarbiavimas, refleksija bei poveikio įvertinimas.

Klaipėdos miesto savivaldybės tikslas yra kurti jaunimui draugišką miesto bendruomenę, įgalinančią aplinką, kurioje jauni piliečiai turėtų galimybę

pasiekti visišką autonomiją ir aktyviai dalyvauti visose visuomeninio gyvenimo srityse įgyvendinant viešąją politiką.

Klaipėdos miesto savivaldybė turi gerai išvystytą jaunimo dalyvavimo struktūrą, kuri atitinka visus Lietuvos respublikos jaunimo politikos reikalavimus, bei Europinius jaunimo politikos standartus. Bet ši jaunimo politikos įgyvendinimo struktūra neatitinka šių dienų jaunų žmonių poreikių.

PASIŪLYMAI

Klaipėdos miesto savivaldybė ir jos specialistai yra ambicingi. Tai įrodo nominacija tapti 2021 metų Europos jaunimo sostine. Klaipėda yra šiauriausia Europos jaunimo sostinė ir pirmoji sostinė Šiaurės Europoje. Jaunimo sostinės programa sukūrė daug priemonių ir veiklų, kurias svarbu institucionalizuoti iki 2021 metų pabaigos, siekiant, kad geroji patirtis išliktų.

Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ yra viena profesionaliausių skėtinių jaunimo organizacijų, veikiančių vietos lygiu. Siekiant išlaikyti efektyvią organizacijos veiklą svarbu užtikrinti veiklų apimtis ir veiklos kokybę, suburti stiprią administracinę komandą. Tam svarbu skirti pastovią administracinę paramą organizacijai iš savivaldybės biudžeto.

Partnerystės tarp viešojo ir nevyriausybinių sektoriaus pagrindu KLAS galėtų teikti paslaugas ir programas jaunimui Klaipėdos mieste. Galimos paslaugos galėtų apimti: jaunimo informavimo ir konsultavimo paslaugas; atviros erdvės jaunimui administravimą Klaipėdos miesto centre; jaunimo ir jaunimo organizacijų bendradarystės

erdvės administravimą; savanorystės programų įgyvendinimą Klaipėdos mieste; Klaipėdos miesto jaunimo lyderių rengimo programos įgyvendinimą; Jaunimo pirmojo darbo programos įgyvendinimą; tarptautinio dalyvavimo galimybių Klaipėdos miesto jaunimui sukūrimą ir kt.

KLAS turi Jaunimo savanorišką veiklą organizuojančios ir koordinuojančios organizacijos statusą, Klaipėdos miesto savivaldybė perka iš KLAS paslaugas savanoriškos veiklos skatinimui, tai puiki priemonė, kurios vykdymą reikia tęsti ir plėtoti jos prieinamumą jauniems Klaipėdiečiams.

Klaipėdos miesto savivaldybė yra didmiesčio savivaldybė, kurioje daug galimybių darbui, gyvenimo kūrimui ir kultūrinei saviraiškai, bet kartu miestas susiduria su mažųjų rajonų savivaldybėms būdinga jaunuolių išvykimo po mokyklos baigimo problema. Svarbu kurti vietos identitetą, dirbti su vaikų ir jaunuolių Klaipėdos patriotiškumu. Prie to galėtų prisidėti jaunimo lyderių rengimo, savanorystės programos.

Kuriant Klaipėdos miesto identitetą viena iš galimų komunikacijos linijų yra Klaipėda – jaunimo miestas, Klaipėda patraukli jaunimui, taip didinant miesto

patrauklumą šiai tikslo grupei.

Klaipėdos miesto savivaldybė yra daugiakultūrė. Čia gyvena įvairios tautinės ir kalbinės mažumos, jauni žmonės atvyksta studijuoti iš kitų miestų ir valstybių, atvyksta užsienio darbuotojai. Siekiant puoselėti įvairių grupių įtraukimą, skatinti žmones įleisti šaknis Klaipėdoje ir čia likti, svarbu kurti draugiškos ir daugiakultūrės bendruomenės įvaizdį. Didžiuotis daugiakultūriškumu.

Jaunimo dalyvavimo galimybių sukūrimas visame Klaipėdos mieste. Jauni žmonės nori dalyvauti ten, kur jie gyvena ir leidžia laiką su savo draugais. Fokus grupių metu jaunuoliai įvardijo, jog miegamuosiuose rajonuose trūksta vietų rinktis ir būti kartu. Jie pastebi veiklų koncentraciją miesto centre. Klaipėdos

dydžio mieste turėtų veikti nuo 5 iki 10 atvirų erdvių jaunimui ir jaunimo centrų. Šie centrai galėtų veikti pagal vokišką ar norvegišką modelį ir specializuotis tematiškai pvz.: darbui su rusakalbiais klaipėdiečiais, jaunimo informavimo paslaugoms teikti, savanorystės skatinimui, vykdyti darbą su merginomis, prevencinį darbą bei darbą sveikatos srityje, dirbti su atvykusiais studentais ir kt. Kitas svarbus veiklų aspektas – skirtingų jaunimo grupių tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo skatinimo veiklos.

Siekiant sukurti kokybišką darbo su jaunimu paslaugų tinklą Klaipėdos mieste, svarbus tarpžinybinis bendradarbiavimas tarp jaunimo darbuotojų ir kitų specialistų, atsakingų už jaunimo klausimus. Reikia

kurti efektyvią komunikacijos ir dalinimosi informacija sistemą, inicijuoti bendras veiklas.

Svarbu skirti dėmesį darbui su tautinių mažumų jaunimu (ypač rusakalbais klaipėdiečiais). Klaipėdoje veikia 6 rusakalbės mokyklos, jaunuolių skaičius jose didelis. Todėl turėtų būti skiriama papildomų savivaldybės pastangų dirbti su šia tiksline grupe. Turėtų būti kuriamos programos ir dedamos pastangos, kad šie jaunuoliai įsitrauktų į miesto gyvenimą ir sprendimų priėmimą. Pavyzdžiui, galima įsteigti metų rusakalbio Klaipėdos jaunimo lyderio nominaciją, sudaryti galimybę teikti paslaugas jaunimui rusų kalba.

Klaipėdos miesto savivaldybė skiria stipendijas pirmo kurso studentams, atvykusiems studijuoti į Klaipėdą. KLAS, studentų atstovybės į savo veiklas įtraukia iš užsienio atvykusius studentus. Svarbu sukurti prielaidas ir paskatas užsienio studentams likti Klaipėdoje po studijų.

Taip pat reikėtų sukurti paketą paslaugų jaunoms šeimoms, kuris padėtų apsispręsti, skatintų likti gyventi Klaipėdos mieste.

Klaipėdos savivaldybės stipendijų programa – labai geras pavyzdys, reikėtų apsvarstyti galimybę inicijuoti papildomas stipendijas, skatinančias jaunimo dalyvavimą, pvz.: metų savanorio stipendija, jaunimo lyderio stipendija, rusakalbio

jaunimo lyderio stipendija, užsienio studento, įsiliejusio į visuomeninę veiklą, stipendija. Taip pat tai būtų puiki platforma viešinti geruosius jaunimo dalyvavimo pavyzdžius Klaipėdos mieste.

Klaipėdos miestas gali didžiuotis Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacijos veikla ir jų dalyvavimu miesto jaunimo politikoje. Šią patirtį ir ekspertizę reikia išnaudoti kuriant dalyvavimo galimybes kitiems jaunuoliams su negalia.

Klaipėdos mieste puikiai veikia jaunimo dalyvavimo sistema: yra jaunimo dalyvavimo struktūros (veikia savivaldybės jaunimo reikalų taryba, KLAS ir kt.), savivaldybė turi jaunimo eilutę biudžete, dirba jaunimo reikalų koordinatoriai). Bet jauni žmonės nėra pasiruošę įsitraukti ir dalyvauti šioje struktūroje, nors nacionaliniu mastu vyrauja tendencija į jaunimo dalyvavimo struktūras įsitraukti vis jaunesnio amžiaus asmenims. Siekiant spręsti šį klausimą svarbu prisitaikyti prie jaunų žmonių:

- a. Suteikiant jaunimui reikiamų kompetencijų – sukuriant jaunųjų lyderių akademiją, ilgalaikę mokymų programą. Pavyzdys galėtų būti „Kaunas Challenge“ (Kaunas Europos kultūros sostinė 2022) ar Skautų plieninio žiedo programa;
- b. Keičiant ir pritaikant dalyvavimo struktūras. Pereinant nuo jaunimo iniciatyvų projektinio finansavimo

- (paraiškų rengimo) prie pirkimo priemonių, reikalingų iniciatyvoms ir veikloms vykdyti;
- c. Skirstant biudžetą jaunimo programoms taikyti jaunimo dalyvavimo principą (angl. k. – *participatory budget*), kai jaunuoliai viešo renginio metu gali spręsti, ko labiausiai jiems reikia, pagal tai savivaldybė įrengia erdves, inicijuoja veiklas, sukuria infrastruktūrą; įgyvendinant šią priemonę svarbu užtikrinti teritorinį visos savivaldybės padengimą;
- d. Kita priemonė galėtų būti stipendijos jaunimo iniciatyvų įgyvendinimui. Tokia stipendija galėtų būti skiriama pristačius idėją, už šių lėšų panaudojimą nebūtų reikalaujama atsiskaityti. Vienintelis reikalavimas – viešinti idėjos įgyvendinimą;
- e. Jaunimo problemų *hakatonai* – organizuoti kasmetinius renginius, kurių metu miesto jaunuoliai susirinktų įvardinti ir aptarti miesto problemas. Šis renginys galėtų fokusuotis į mokinių savivaldas, studentų atstovybes, jaunimo organizacijų narius ir jaunimo centrų bei erdvių lankytojus. Tai galėtų būti priemonė įgyvendinti jaunimo dialogą (struktūrinį dialogą) tarp jaunuolių ir politikų bei verslo atstovų;
- f. Pagirtina, kad jaunimo iniciatyvų konkursui organizacija gali gauti iki 4000 eurų ir paramą iki 2 projektų. Tokios apimties projektai gali padėti organizacijoms augti ir auginti administracinę patirtį.

Klaipėdos miesto jaunimui, kaip ir jų bendraamžiams iš kitų Lietuvos miestų ir gyvenviečių, būdingi tam tikri bruožai: noras matyti greitus rezultatus, noras būti pastebėtiems ir matomiems, išbandyti kaip įmanoma daugiau, baimė susisaistyti ilgalaikiais įsipareigojimais, vartotojiškas požiūris į veiklas, ieškojimas naudos sau. Tai paaiškina jaunuolių polinkį dalyvauti renginiuose, norą ir poreikį, kad šie renginiai būtų kokybiški, o kartu – ir dažną jaunuolių kaitą.

Siūloma kurti didesnę jaunimo dalyvavimo renginių formatų įvairovę: rengti diskusijas, dalijimosi idėjomis forumus (panašaus formato kaip „TEDx“), *hackatonus*, *jaunimo start-up* (pirmųjų iniciatyvų finansavimo) idėjų laboratorijas ir finansavimą.

Mažose Lietuvos savivaldybėse į jaunimo politikos įgyvendinimą ir formavimą įtraukiamos mokinių savivaldos, Klaipėdos mieste galima stiprinti šį aspektą, ypač galvojant apie būsimų jaunimo lyderių rengimą, teigiamo vietinio identiteto kūrimą.

Jaunimas aktyviai migruoja per veiklas, dėl to svarbu turėti galimybę sisteminti, rinkti duomenis apie jų veiklas ir patirtis (nepažeidžiant jų privatumo), sukurti jiems galimybę patiems susirinkti patirčių portfelį, pvz., skaitmeninių ženkliukų formatu. Taip pat Klaipėdos mieste galėtų būti naudojama „Cities of learning“ platforma, kurioje pateikiamos įvairios galimybės jaunimui

(pvz., <https://vilnius.cityoflearning.eu/>).

Viena iš inovatyvių jaunimo organizacijų palaikymo priemonių Klaipėdoje – KLAS turima organizacinė, konferencinė ir kita renginiams reikalinga įranga, kuria gali naudotis organizacijos narės. Siūloma šį priemonių paketą didinti, kad jaunimo organizacijos galėtų naudotis įvairia įranga.

Viena iš krypčių didinant jaunų žmonių aktyvumą yra politinis raštingumas. Paskutiniuose savivaldos rinkimuose Klaipėdos miesto gyventojų aktyvumas rinkimuose buvo vienas mažiausių. Todėl politinis raštingumas, pilietiškumo ugdymas yra svarbios kryptys darbei su jaunimu Klaipėdos mieste.

Jaunimo organizacijų atstovai įvardina poreikį gauti palaikymą sprendžiant jiems aktualias problemas. Labai pasiteisina buhalterinės konsultacijos, kurios yra organizuojamos KLAS nariams. Įvardijamas poreikis konkretiems patarimams, kaip spręsti konkrečius klausimus: administravimo, ataskaitų rengimo, teisinių klausimų ir kt.

Iš įvairių tikslo grupių girdimas poreikis 24 valandas veikiančiai infrastruktūrai: visą parą veikiančiai parduotuvei, vaistinei, bibliotekai ar skaityklai.

Siekiant palaikyti ir motyvuoti jaunimo lyderius ir jaunimo atstovus, galima kurti Klaipėdos savanorio kortelę ir paslaugų ar nuolaidų paketą.

Policy
Research
Analysis
quality
training
Evidence
monitoring

POLITIKOS TYRIMŲ IR ANALIZĖS
INSTITUTAS